

Національний лісотехнічний університет України

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Хмельницький національний університет

Громадська організація «Європейський діалог»

Товариство «Зелений Хрест»

**Сучасний стан і
перспективи розвитку
ландшафтної архітектури,
садово-паркового господарства,
урбоекології та фітомеліорації**

Матеріали Міжнародної
науково-практичної конференції

**ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РУТАРІО
ДЛЯ ОФОРМЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ**

Бредіхіна Ю. Л., к.с.-г.н., доцент

(Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія, Україна)

Туровцева Н. М., к.с.-г.н., доцент

(Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького)

**FEATURES OF CREATING AND USING THE ROOT FOR INTERIOR
DESIGNATION**

Bredikhina J. L.

(Khortytzia National Educational Rehabilitation Academy, Zaporizhzhia, Ukraine)

Turovtseva N. M.

(Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University, Melitopol, Ukraine)

Життя людини нерозривно пов'язане з природою, з рослинами. Спочатку рослини були домішкою, їжею, одягом тощо. Лише з часом їх почали використовувати для прикрашання житла. Але відсутність певного досвіду і знань з вирощування та догляду за ними стало причиною їх недовговічності та високої вартості протягом тривалого періоду.

В ХХ ст. постало питання наукового обґрунтування використання рослин для покращення оточуючого людину середовища і особливо в ізольованих від природної рослинності просторах – житлових, промислових, громадських, навчальних, лікувальних та інших інтер'єрах [1]. Сучасний фітодизайн вже давно не обмежується використанням для прикрашання інтер'єрів звичайних рослин в горщиках. Особливу увагу фітодизайнери приділяють саме оформленню та розташуванню рослинної композиції. При цьому використовують дизайнерські горщики, кашпо, оригінальні підставки та інші декоративні елементи, зокрема рутарії.

Рутарій – це елемент інтер'єру, в основі композиції якого знаходяться коріння, гілки та стовбури дерев. Цей термін не так давно з'явився в словнику фітодизайнерів та отримав статус самостійної дизайнерської одиниці як декор інтер'єру. В поєднанні з живими рослинами така композиція завжди буде унікальною із-за неповторності та оригінальності її основи. Для рутаріо можна використовувати такі деревні породи, як акація, яблуня, груша та виноград.

Існує декілька видів рутаріо: натуральний (наближений до природи) – основа композиції не покривається лаком (фарбою); модифікований – деревні основа виступає акцентом композиції, при цьому рослини не повинні бути яскравими, щоб не нав'язувати на них емоційний акцент; декоративний – деревна основа виконує роль фону композиції.

Принципи створення рутаріо полягають в наступному:

1. *Загальний стиль концепції* – необхідно враховувати стилевий напрям інтер'єру. Наприклад, такі композиції будуть не доречні в стилях бароко, рококо

та мінімалізм. Або, якщо чорно-білий інтер'єр то рослини підбирають яскраві, для стилю хай-тек підійдуть рослини листя яких (або вся композиція) направлені вгору. Для класичного стилю підійдуть рослини з чіткими формами.

2. **Розміри приміщення.** В основу цього принципу покладені такі загальновідомі композиційні засоби, як масштабність та пропорції.

3. **Місце розташування.** Вона може займати окреме місце або частину приміщення. Її певне розташування не тільки змінює простір приміщення, але й дозволяє поділити його на окремі зони. При її розміщенні необхідно обов'язково враховувати її декоративну і художню цінність та оригінальність. Наприклад, підвішена до стіни така композиція візуально збільшить свою висоту та поживить однотонний фон стіни.

4. **Цілісність композиції.** Як і будь-яка квіткова композиція рутарій має композиційний центр та композиційну вісь. При відсутності композиційного центру його роль може виконувати композиційна вісь, що вказує напрямок підпорядкування груп композиційних елементів. Також ще на етапі проектування озеленення об'єкту необхідно враховувати єдність частин композиції як в середині кожного рутарію, так і у взаємозв'язку окремих композицій із загальним інтер'єром.

5. **Міцність та довговічність композиції.** При дотриманні певних правил підготовки самої основи та посадочних місць для розміщення рослин рутарій не втрачає своєї декоративності протягом тривалого часу.

Процес створення рутарію проходить в три послідовних етапи:

1. Підготовчий етап – вивчення та оцінка матеріалу для основи, механічна чистка, знезараження, захист деревини від біологічних уражень та вологи, підготовка отворів для рослин, обробка лаком або фарбою (не обов'язково).

2. Творчий етап – підбір рослин та розробка ескізів рутарію.

3. Завершальний етап – втілення ідеї або власне конструювання самого рутарію (розміщення рутарію в інтер'єрі, розставлення горщиків з квітами або висадка рослин безпосередньо в підготовлені отвори).

При підборі рослин необхідно пам'ятати о сумісності рослин та їх екологічної направленості. Створюваний мікроклімат повинен бути однаково близький для всіх рослин. Їх склад можна змінювати, доповнюючи або замінюючи їх новими рослинами. Для оздоблення деревної основи підходять рослини з невеликою кореневою системою. Це всі представники родин Кактуєові (*Cactaceae*) та Орхідні (*Orchidaceae*).

Серед інших родин можна використовувати наступні види: гузманія язичкова (*Guzmania lingulata* (L.) Mez), більбергія Сандерса (*Billbergia saundersii* W. Bull), соніум Хаворта (*Aeonium haworthii* Webb & Berthel), пахіфітум компактний (*Pachyphytum compactum* Rose), монантес багатолистий (*Monanthes polyphylla* Haworth), хаворгія смугаста (*Haworthia fasciata* (Willd.) Haw) тощо.

Таку композицію можна використовувати не тільки в озелененні приміщення, але й в ландшафтному дизайні. В обох випадках рутарій не

елемент природного оздоблення, який дозволяє створити неповторну атмосферу повну гармонії.

Література:

1. Горницкая И.П., Ткачук Л.П. Каталог растений для работ по фитодизайну. Донецк: ООО «Лебедь», 2005. – 234 с.

УДК 582.091-022.348-152 (477.85-25)

ОЦІНКА СТІЙКОСТІ ЕКЗОТИВ ДЕНДРОФЛОРИ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ІСТОРИЧНОЇ ЧАСТИНИ М. ЧЕРНІВЦІ

Ванзар О. М., к.б.н., доцент, Романюк В. В., к.б.н., доцент,

Ковальський А. Й., к.е.н., в.о. доцента

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна)

ASSESSMENT OF THE STABILITY OF EXOTIC DENDROFLORA OF GREEN PLANTATION OF THE HISTORICAL PART OF CHERNIVTSI

Vanzar O. N., Romanyuk V. V., Kovalskiy A. Y.,

(Chernivtsi National University name Yuriy Fedkovych, Chernivtsi, Ukraine)

Екзотична дендрофлора міських зелених насаджень виступає важливим елементом формування урбанізованих ландшафтів, підвищуючи їх декоративність та рекреаційне значення. Важливий вплив на ріст і розвиток зелених насаджень у містах має ряд екологічних та антропогенних факторів.

Нами проводились комплексні дослідження дендрофлори скверів старої частини м. Чернівці. Дендрофлору скверів вивчали детально маршрутним методом. При встановленні видової приналежності рослин користувалися відповідними визначниками [1-3].

Оцінку стійкості екзотичних видів дендрофлори зелених насаджень історичної частини м. Чернівці до атмосферних забруднювачів, шкідників та хвороб, до несприятливих факторів зими здійснювали за уніфікованою шкалою Меженського В.М. [4]. У результаті проведених нами інвентаризаційних досліджень зелених насаджень історичної частини м. Чернівці виявлено 38 екзотичних таксонів рослин, які відносяться до 2 відділів – *Gymnospermae* (*Pinophyta*) та *Angiospermae* (*Magnoliophyta*); 3 класів – *Ginkgopsida*, *Pinopsida* та *Magnoliopsida*; 6 підкласів – *Magnoliidae*, *Ranunculidae*, *Hamamelididae*, *Dilleniidae*, *Rosidae*, *Lamiidae*; 17 порядків, 18 родин та 31 роду.

Нами проведено аналіз досліджуваних екзотів за стійкістю до атмосферних забруднювачів. Встановлено, що 19 видів (53 %) є виключно газостійкими, 15 видів (39 %) володіють дуже високою газостійкістю, у 2 видів (5 %) – *Platycladus orientalis* L., *Metasequoia glyptostroboides* Hu et Cheng газостійкість висока, і тільки 1 вид (3 %) *Mahonia aquifolium* Nutt. володіє середньою газостійкістю.

На основі аналізу досліджуваних екзотів за стійкістю до шкідників та хвороб встановлено, що 26 видів (68%) відзначаються виключно високою стійкістю, 3 види (8 %) володіють стійкістю дуже високою та високою, 5 видів (13 %) – середньою стійкістю, і тільки 1 вид – *Aesculus hippocastanum* L. відзначається низькою стійкістю до шкідників, оскільки масово уражається *Cameraria ohridella*, *Mahonia aquifolium* Nutt., *Chaenomeles japonica* Lindl., *Cerasus serrulata* Lindl. уражені іржастими грибами, які спричинюють грибкові захворювання. *Phylocarpus opulifolia* (L.) Maxim уражений шкідником *Aphis pomi*. *Quercus borealis* L., *Hibiscus syriacus* L., *Syringa vulgaris* L. уражені збудниками порядку *Erysiphales*. У таких видів, як *Juglans regia* L., *Armeniaca vulgaris* Mill. виявлена плямистість листків. *Morus alba* L. уражена збудником *Huphantria cunea*.

Провівши аналіз екзотичної дендрофлори за зимостійкістю нами було встановлено, що 33 види (87%) відзначаються виключно високою зимостійкістю, 4 види (10%) володіють дуже високою зимостійкістю: *Platycladus orientalis* L., *Magnolia obovata* Thunb., *Juglans regia* L., *Cerasus serrulata* Lindl. Тільки 1 вид (3%) характеризується високою зимостійкістю: *Thuja occidentalis* L. f. *ericoides* hort.

При проведенні аналізу стійкості досліджуваних екзотів до атмосферних забруднювачів, шкідників та хвороб, до несприятливих факторів зими встановлене переважання виключно газостійких видів (19 видів, 53%), виключно стійких видів до шкідників та хвороб (26 видів, 68%) та виключно зимостійких (33 види, 86%) рослин.

Переважає більшість досліджуваної екзотичної дендрофлори зелених насаджень історичної частини м. Чернівці характеризується досить високими показниками газостійкості, зимостійкості та стійкості до шкідників і хвороб.

Література:

1. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Голонасінні: Довідник / М. А. Кохно, В. І. Гордієнко, Г. С. Захаренко та ін.; За ред. Кохна М. А., Кузнецова С. І. //НАН України Нац. бот. сад ім. М.М. Гринька. – К.: Вища школа, 2001. – 207 с.
2. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні. Частина 1. Довідник / М. А. Кохно, Л. І. Пархоменко, А.У. Зарубенко та ін.; За ред. Кохна М. А. – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 448 с.
3. Дендрофлора України. Дикорослі та культивовані дерева й кущі. Покритонасінні. Частина 2. Довідник / М. А. Кохно, Н. М. Трофименко, Л. І. Пархоменко та ін.; За ред. Кохна М. А. та Трофименко Н. М. – К.: Фітосоціоцентр, 2005. – 746 с.
4. Меженський В. М. Уніфікування шкал оцінок, що застосовуються при інтродукції деревних рослин / В. М. Меженський // Інтродукція рослин. – 2007. - № 4. – С. 30-36.